

FARABI
UNIVERSITY – 90

QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№46 (1958) 30 ЖЕЛТОҚСАН 2024 ЖЫЛ

Абай атындағы Қазақ ұлттық опера және балет театрында Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдығына арналған салтанатты жиын өтті.

Іс-шараға ҚР Мемлекеттік кеңесшісі Ерлан Қарин, ҚР ғылым және жоғары білім министрі Саясат Нұрбек, Алматы қаласының әкімі Ерболат Досаев, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың

Жаңа жетістіктер бастауы

Құрметті Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің оқытушылары мен қызметкерлері, білім алушы жастар!

Сіздерді Жаңа жыл мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті 2024 жылды ҚР Мемлекеттік кеңесшісі Ерлан Қаринның қатысуымен өткен 90 жылдық мерейтойлық жиынмен қорытындылады.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев ұжымға арнаған құттықтауында: «Қасиетті қара шаңырақ ғасырға жуық уақыт ішінде іргелі білім ордасына айналды. Білікті мамандар ұстаханасы ретінде өзінің бірегей дәстүрін қалыптастырды. Өске-лең ұрпақты білім, ғылымға баулып, олардың бойына адал азаматқа тән қасиеттерді сіңіру жолында еңбек етіп жүрген университет ұжымына шынайы ризашылығымды білдіремін. Сіздер алдағы уақытта да осы миссияны

абыроймен атқарасыздар деп сенемін», – деп атап өтті.

Президент жарлығымен 40-тан астам оқытушы-профессорлар құрамы мемлекеттік наградаға, 100-ге жуық қызметкер түрлі ведомстволық марапатқа ие болды. Бес ғалымға пәтер кілті табыс-талды.

Жоғары деңгейдегі сый-құрметке бөленген ҚазҰУ ұжымы осы сенімді ақтап, Жаңа жылда жаңа жетістіктерге ұмтылары сөзсіз. Ары қарай да университет білімі мен ғылымын нығайтып, береке-бірлікте еңбек етеді деп ойлаймын. Сіздерге зор денсаулық, қажымас қайрат, мол табыс тілеймін.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

ҚазҰУ-дың 90 жылдығы жоғары деңгейде өтті

Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев, шетелдік қонақтар, мемлекет және қоғам қайраткерлері, білім ордасының оқытушылары мен студенттері қатысты.

Мерейтойлық шара барысында университет жетістіктері мен халықаралық байланысының дамуы және ғылыми-инновациялық жобаларына арналған көрме ұйымдастырылды.

Бүгінде ҚазҰУ базасында 7 ғылыми-зерттеу институты, 140 ғылыми зертхана, 34 ғылыми орталық пен 2 ұжымдық пайдалану зертханасы табысты жұмыс істейді. Университетте жалпы құны 36 млрд теңгені құрайтын 400-ден астам жоба жүзеге асырылуда. 90 жылдық

аясында Орталық Азиядағы ең қуатты суперкомпьютер Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде орнатылып, Өндірістік робототехника және роботтандыру бойынша инженерлік компетенция орталығы жаңадан жасақталды. Айтулы жылда «Farabi Hub» инновациялық өнімдер мен жоғары технологиялық жобалар орталығы бой көтерді. 5 мың шаршы метрді құрайтын

хаб креативті индустрия, жасанды интеллект, стартап жобаларды жүзеге асырады.

Көрмеден соң іс-шара салтанатты жиынға ұласты. Жиналғандарға еліміздегі көшбасшы жоғары оқу орны туралы «Farabi – 90» тарихи-деректі фильмі көрсетілді. Фильмде 1934 жылы ашылған білім ордасының бүгінге дейінгі жетістіктері мен тарихи оқиғалары туралы ақпарат берілді.

Салтанатты жиында ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев оқу ордасының ғылыми-зерттеу, инновациялық қызметінің нәтижелері мен жетістігіне тоқталды.

Жалғасы 2-бетте

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың 90 жылдық мерейтойына арналған салтанатты рәсімде Қазақстан Республикасы Президентінің жарлығымен елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және ғылыми қызметіне елеулі үлес қосқан профессорлар, оқытушылар мен университет қызметкерлері марапатталды. Марапаттарды ҚР Мемлекеттік кеңесшісі Ерлан Қарин табыстады.

Мемлекеттік наградамен марапатталды

I дәрежелі «Барыс» орденімен Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев марапатталды. Осы санатта II дәрежелі «Барыс» орденімен филология ғылымдарының докторы, профессор Эльеонора Сүлейменованың көрнекті жұмысы атап өтілді.

«Парасат» орденімен тарих ғылымының докторы Мадияр Елеуов пен биология ғылымының докторы Сабир Нұртазин

марапатталды. Бұл награда мемлекеттік және қоғамдық қызметкерлерге, сондай-ақ ғалым және мәдениет қайраткерлеріне, адам құқықтары мен әлеуметтік мүдделерді қорғау жөніндегі белсенді қызметі үшін, сондай-ақ республиканың рухани және зияткерлік әлеуетін дамытуға қосқан жеке үлесі үшін беріледі.

Жалғасы 2-бетте

3-бет

Ғалымдардың еңбегі бағаланды

4-бет

Әл-Фараби трактаттарындағы «Тәрбие тұжырымдамасы»

5-бет

Атамекенге оралған қазақ жастары

ҚазҰУ-дың 90 жылдығы жоғары деңгейде өтті

Соңы. Басы 1-бетте

«Бүгінгі күннің университет үшін ғана емес, ел дамуындағы тарихи маңызы зор. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың «Қазір ғылым мен білімнің заманы. Отанымызды көркейтеміз десек, ең алдымен, осы екі саланы дамытуымыз керек» деген сөзін университет ұжымы жан-жақты жүзеге асыруда. Қазіргі сәтте университетте 3265 оқытушы-профессор табысты еңбек етуде. Университет жоғары рейтингті журналдарда жарияланған ғылыми мақалалар саны бойынша алдыңғы қатарда тұр. 2024 жылы Scopus-та жарияланған әр алтыншы мақала (17,4 пайызы) ҚазҰУ ғалымдарына тиесілі. Республика бойынша «Үздік оқытушы» атағын 2024 жылы алған 150 адамның 24%-ы – ҚазҰУ өкілдері. Бүгінгі күні Президент тапсырмасына сәйкес, ҚазҰУ қалашығы құрылысының екінші кезеңін іске асыруды қолға алдық», – деді ректор.

Мерейтойлық шарада Ерлан Қарин ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың арнайы жолдаған құттықтау хатын оқып берді.

«Баршаңызды Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің құрылғанына 90 жыл толуымен құттықтаймын! Бұл тұтас білім және ғылым саласының мерейлі белесі. Қазақ ұлттық университеті – еліміздің тұңғыш жоғары оқу орындарының бірі. Қасиетті қара шаңырақ ғасырға жуық уақыт ішінде іргелі білім ордасына айналды. Білікті мамандар ұстаханасы ретінде өзінің бірегей дәстүрін қалыптастырды. Білім ордасы бүгінгі мерейтойына зор жетістіктерімен жетіп отыр. Беделді халықаралық рейтингтерде Орталық Азия аймағындағы ЖОО көшін бастауы соның айқын дәлелі. Студенттерді ғылым мен білімге баулып, олардың бойына адал азаматқа тән қасиетті сіңіру жолында еңбек етіп жүрген

университет ұжымына шынайы ризашылығымызды білдіремін», – делінген Президент құттықтауында.

Өз сөзінде Ерлан Тынымбайұлы университет 90 жыл бойы жоғары білім мен ғылымның қара шаңырағы бола отырып, түрлі салада білікті кадрларды дайындау жұмыстарын жүйелі жүргізіп келе жатқанына тоқталды. Мемлекеттік кеңесші білім ордасы ғалымдарының отандық ғылымды дамытуға қосып жатқан жұмыстарын жоғары бағалады.

«Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Мемлекет басшысының ұдайы назарында. Соңғы жылдары білім ордасының мәртебесі көтеріліп, даму жолында көптеген жұмыстар атқарылып жатыр. Екі жыл бұрын оқу ордасына «зерттеу университеті» мәртебесі берілді. Бұл үлкен нәтиже, жоғары көрсеткіш. Жұртшылық «ҚазҰУ қалашығы» деп атап кеткен қалашық-

тың ел үшін маңызы зор. Оны «Алматының бренді, тұтас дәуірдің төлқұжаты» деуге болады», – деді Ерлан Қарин.

Сөз соңында Ерлан Тынымбайұлы Президент жарлығымен университеттің қызметкерлерін мемлекеттік наградальармен марапаттады. Сондай-ақ жас ғалымдарға пәтер сертификатын табыс етті. Атап айтқанда аға оқытушылар Олжас Құрманбаев пен Жанар Райымбекова, Ғылыми-инновациялық қызмет және халықаралық байланыс кафедрасы меңгерушісінің орынбасары Нұргүл Амангелді, Молекулалық биология және генетика кафедрасының ғылыми қызметкері Әйгерім Қуанбай, сондай-ақ аға ғылыми қызметкер Ажар Мәлік жаңа пәтердің иесі атанды.

Университеттің оқытушы-профессорлар құрамы атынан Шетел филологиясы және аударма ісі кафедрасының профессоры Элеонора Сүлейменова сөз сөйледі.

Салтанатты шараның соңы Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің мерейтойына арнайы дайындалған концерттік бағдарламамен жалғасты.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

Мемлекеттік наградамен марапатталды

Соңы. Басы 1-бетте

Экономика, әлеуметтік сала, ғылым және мәдениетті дамытудағы еңбегі үшін «Құрмет» орденімен: биология ғылымының докторы Сұлтан Төлеуханов, экономика ғылымының кандидаты Мәди Байдәулетов, филология ғылымының докторы Баян Жолдасбекова, физика-техникалық ғылымдарының докторы Салтанат Бөлегенова және химия ғылымының кандидаты Алина Галеева марапатталды.

«Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» құрметті атағы Ақпарат және коммуникация департаментінің директоры, ҚазҰУ-дың Баспасөз хатшысы Қаншайым Байдәулетке республика алдындағы ерекше еңбегі үшін берілді.

Мемлекеттік кеңесші Ерлан Қарин сондай-ақ коммерцияландыру жөніндегі кеңсе басшысы Алмас Гаухарға, география ғылымының кандидаты Әлия Ақтымбаева, Дә-

рілік өсімдіктерді ғылыми-зерттеу орталығының директоры Жанар Жеңіске, физика-математика ғылымдарының кандидаты Мәдина Мансұрова мен заң ғылымының кандидаты Қарлығаш Үсеиноваға

«Ерен еңбегі үшін» медалін табыс етті. «Шапағат» медалі Әлеуметтік-тәрбие департаментінің директоры Жұлдыз Есімоваға табысталды.

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

Олжас БЕКТЕНОВ, Қазақстан Республикасының премьер-министрі

Абыройлы еңбектің жемісі

Құрметті университет ұстаздары мен студенттер қауымы!

Сіздерді тағылымы мол, тарихы терең Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдық торқалы тойымен шын жүректен құттықтаймын!

Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаев білім беру ісіндегі сапа мен тиімділікке баса назар аударып, елімізге еңбекқор, әділ және өз ісіне жауапты мамандар қажет екенін атап көрсетті. Бұл орайда сіздердің қажырлы еңбектеріңіз отандық білім беру саласын дамытуға ғана емес, тәуелсіз елге тұтқа болар нағыз патриот, аңтына адал, кәсіби білігі жоғары тұлғаларды қалыптастыруға бағыттталып отыр.

Осы уақыт ішінде университет қабырғасынан мыңдаған маман түлеп ұшты. Олардың ішінде ұлтымыздың қаймағы болған қайраткерлер мен көрнекті тұлғалар қаншама. Мұның барлығы ұлағатты іске шынайы

берілген сіздердей кәсіби ұжымның абыройлы еңбегінің жемісі деп білемін.

Университет ұжымы ғылыми жаңашылдығымен алдағы уақытта да әлемдік білім кеңістігіндегі бәсекеде лайықты орын алып, озат ойлы, ұлтжанды азаматтарды тәрбиелеу жолындағы ізгі дәстүрді жалғастырады деп сенемін.

Мерейтой құтты болсын! Аса жауапты да мәртебелі еңбектеріңізге толайым табыс тілеймін!

Ғани БЕЙСЕНБАЕВ, Қазақстан Республикасының оқу-ағарту министрі

Білім беру жүйесінің беткеуістары

Құрметті Жансейіт Қансейітұлы! Құрметті әріптестер!

Уақыттың ұлы көшінде асқақ асулардан асып, биік белестерді бағындырып, мерейтойға үлкен табыспен келген Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын!

Кемел келешектің кілті қашанда сапалы білімде. Бұл тұрғыда білім мен ғылымның орталығына айналған оқу орнының отандық білім беру кеңістігіндегі алар орны ерекше. Ғасырға жуық орны Қазақстандағы білім беру жүйесінің беткеуістар көркі, университеттік дәстүрлердің, кәсіби білікті ғылыми және педагогикалық мектептердің бастау көзі болды. Қасиетті қара шаңырақтың қалыптасу тарихында белгілі ұлт зиялылары Қаныш Сәтбаев, Әлкей Марғұлан, Мұхтар Әуезов, Зейнолла Қабдолов, Әбіш Кекілбаев, Мұхтар Мағауин, Дулат Исабеков, Әзілхан

Нұршайықов, Қадір Мырза Әлі, Тұманбай Молдағалиев, Олжас Сүлейменов сынды көрнекті тұлғалар өшпес із қалдырды.

Білім ордасы еліміздің әлеуметтік-саяси өміріне және экономикасына зор үлес қосып, кәсіби маман даярлауда халықаралық озық тәжірибелерді енгізу арқылы өзінің кадрлық әлеуетін күшейтті.

Құрметті әріптестер! Мерейтой құтты болсын! Еліміздің жарқын болашағы және ғылыми, ұйымдастырушылық қызметі жолындағы ізгі ізденістеріңіз сара да салмақты табыстарға ұласып, әрдайым халықтың ілтипатына бөлене берулеріңізге тілектестік білдіремін.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың 90 жылдық мерейтойы аясында ҚР ғылым және жоғары білім министрі Саясат Нұрбек білім ордасының оқытушы-профессорлар құрамын арнайы наградалармен марапаттады.

Алдымен барша университет ұжымын 90 жылдығымен құттықтаған министр білім ордасының тарихына тоқталды. «Университет тарихына көз жүгіртер болсақ, қызық фактілер орын алады. Мәселен, 1930 жылдардың жартысында Кеңес өкіметі тұсында алғашқы ғылыми студенттік клуб осы ҚазҰУ-да құрылған екен. Ал 1972 жылы компьютер орталығы ашылған. Соғыс кезеңінде де білім ордасының ғалымдары мен студенттерінің үлесі зор болған. Мен жақында ғана Араб Әмірліктерінің ЖОО-ларына арнайы сапармен барып, ондағы білім беру мекемелерінің тарихи ұзақтығы 30 жылды қамтитынына таңғалып қайттым. Оларда ғылыми жүйе мен зертханалар жоқ.

Ғалымдардың еңбегі бағаланды

Ғылыми мектептер енді ғана қалыптасып жатыр. Демек, біздің елімізде бір ғасырға жуық тарихы бар білім мекемелеріміздің барлығы еліміздегі академиялық орта мен ғылымның көп елдерден көшілгені екенін көрсетеді», – деді министр.

Ары қарай министр ҚазҰУ ғалымдарына арнайы наградаларды табыстады. «Ғылым-

ды дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісімен 19 оқытушы ғалым марапатталды. Қазақ тілінің мәртебесін көтеруде шығармашылық белсенділік танытқан 9 оқытушы «Ахмет Байтұрсынұлы» төсбелгісін иеленсе, «Ана тілін дамытуға қосқан үлесі үшін» екі ғалымға төсбелгі тағылды.

Марапаттау салтанатында ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев барша награда иегерлерін құттықтап, ҚР ғылым және жоғары білім министрі Саясат Нұрбекке білім ордасының 90 жылдық мерейтойына орай, «Әл-Фараби» алтын медалін тақты. Сондай-ақ ректор білім ордасының 55 оқытушы-профессорына «Әл-Фараби» алтын медалін табыстап, жоғары оқу орнының 43 қызметкерін ҚазҰУ-дың «Ерен еңбегі үшін» медалімен марапаттады.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

Ведомстволық наградалар табысталды

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың 90 жылдық мерейтойы аясында білім ордасының оқытушы-профессорлар құрамы ведомстволық наградалармен марапатталды.

Марапаттау салтанатында сөз алған ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев: «Жыл сайын біздің оқытушы-профессорларымыз өртүрлі мемлекеттік марапаттарды иеленеді. Бүгінгі награда да біздің ғалымдарымыздың ғылым, білім саласындағы жоғары жетістігінің көрсеткіші. Біз білікті ғалымдарымызбен мақтанамыз», – деді.

ҚазҰУ оқытушыларына арнайы наградаларды ҚР оқу-ағарту вице-министрі Наталья Жұмаділдаева табыс етті.

Еліміздің ғылымы мен білі-

мін дамытуға қосқан елеулі үлесі үшін ҚР Оқу-ағарту министрлігінің Құрмет грамотасын жеті ғалым иеленді. Білім берумен қатар, өскелең ұрпақты тәрбиелеудегі зор үлесі үшін білім ордасының сегіз оқытушысына «Ы.Алтынсарин» төсбелгісі табысталды. Бір салада 40 жылдан астам уақыт қажымай еңбек еткен тоғыз оқытушы «Еңбек ардагері» медалімен марапатталса, 13 ғалым «Білім беру ісінің құрметті қызметкері» атанды. Осылайша университетіміздің 37 оқытушы-ғалымы өртүрлі жоғары наградаларды иеленіп, ғылым мен білімнің қарқынды дамуындағы айрықша үлестерін тағы бір мәрте дәлелдеді.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

Үздік атанған ұстаздар

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 36 оқытушысы «2024 жылғы жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» конкурсының жеңімпазы атанды.

Ағымдағы жылғы конкурста отандық 38 жоғары оқу орнының 150 оқытушысы үздік деп танылды. Соның 36-сы ҚазҰУ-да жұмыс істейді.

Жеңімпаздардың әрқайсысы 2000 АЕК көлемінде сыйақы алады. Бұл шамамен 7 млн теңгені құрайды. Ақшалай ынталандырудан бөлек, арнайы төсбелгімен марапатталады.

Конкурс жыл сайын оқытушы кәсібінің беделін арттыру және оларды одан әрі кәсіби дамытуға ынталандыру мақсатында өткізіледі.

Биыл еліміздің 90 жоғары оқу орнынан барлығы 946 үміткер қатысты. Конкурста электронды оқу ресурстарын, оқу материалдарын әзірлеу және жариялау, отандық және халықаралық журналдардағы ғылыми жарияланымдар, өнертабысқа патенттердің болуы және т.б. сияқты көрсеткіштер, сондай-ақ үміткердің оқыту сапасы, оның бакалавриатта, магистратурада және докторантурада кадрлар даярлау жөніндегі еңбегі бағаланады.

Физика-техникалық факультеті
Белегенова Салтанат Әлиханқызы
Темірбаев Әмірхан Әділханұлы
Қалкәзова Жанар Қаниқызы
Тоқтарбай Сәкен
Құрманов Ерғали Бержігітұлы
Ханиев Бақыт Абайұлы

Ақпараттық технологиялар факультеті
Алтаева Айгерім Бақытқалиқызы
Әбдірахметова Зухра Мұратқызы

Механика-математика факультеті
Темірбеков Нұрлан Мұқанұлы
Темешева Светлана Маратқызы
Қасенов Сырым Еркінұлы

Медицина және денсаулық сақтау факультеті
Тұрғымбаева Ақнұр Аманбекқызы

Химия және химиялық технология факультеті
Минажева Гүлшарат Салауатқызы
Әбішев Мәди Балтабайұлы
Бүркітбаев Мұхамбетқали
Кеңес Қайрат Маратұлы
Рахметуллаева Райхан Құлымбетқызы
Василина Гүлзира Қажмұратқызы
Ақбаева Дина Наурызбайқызы
Кеңесова Зарина Әнуарқызы

География және табиғатты пайдалану факультеті
Досжанов Ерлан Оспанұлы
Асипова Жанна Медеуқызы

Биология және биотехнология факультеті
Сәрсекеева Фариза Құдайбергенқызы
Тайпақова Сәбира Мықтыбекқызы
Құсманғазинов Әділ Болатұлы
Есімсейітова Зура Бүркітқызы
Басығараев Жандос Махабатұлы
Әбдиева Гүлжамал Жанәділқызы
Ерназарова Гүлзира Ізмұқанқызы

Экономика және бизнес жоғары мектебі
Адамбекова Айнагүл Амангелдіқызы

Заң факультеті
Айғаринова Гүлнәр Төлеуқадырқызы

Тарих факультеті
Үдербаева Сәуле Кәрібайқызы
Мейірманова Гүлжан Асанқызы
Егізбаева Меруерт Қарлыққызы

Филология факультеті
Мәмбетова Мәншүк Құдайбергенқызы

Философия және саясаттану факультеті
Аташ Берік Мұратұлы

Оқытудың инновациялық әдістері

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да Ғылыми кеңесте Академиялық мәселелер жөніндегі департамент директоры Бақыт Рахымбекова «Білім беру бағдарламаларын өзектендіру» тақырыбында баяндама жасады. Сондай-ақ Ғылыми кеңес мүшелеріне «Университеттегі инклюзивті ортаның жай-күйі мен даму перспективалары туралы» тақырыбында презентация ұсынылды.

енгізіледі

Білім беру бағдарламаларын өзектендіру алгоритмі факультеттердегі фокус-топтармен қазақстандық және халықаралық тәжірибені талдауды, жаңа оқу жылына контингентті болжауды, кадрларды даярлау бағыттары бойынша академиялық комитеттермен жаңартылатын білім беру бағдарламаларын талқылауды және бекітуді т.б. қамтиды. Мысалы, бакалавриатта «Қаржылық сауаттылық негіздері» пәні ЖББ циклін таңдау компонентіне енгізілді. Шешім ҚР ҚМ ОӘК отырысында, 2023 жылғы 20 желтоқсандағы Астана қаласындағы хаттамада қабылданды. Ғылыми-педагогикалық бағыттағы магистратура және докторантура бойынша білім беру бағдар-

ламалары оқытушы үшін жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының есебінде бекітілген кәсіби стандартқа сәйкес жаңартылды (ҚР ХӘҰ 2023 жылғы 20 қарашадағы №591 бұйрығы). Сондай-ақ 9 кредиттік пәнді 5 және 6 кредиттік пәнге ауыстыру туралы шешім қабылданды.

Жалпы, ағымдағы оқу жылында университетте 568 ОП іске асырылуда, оның ішінде 477 жаңартылған және 42 жаңа білім беру бағдарламасы, шетелдік жетекші серіктес университеттермен қосдипломдық жеті білім беру бағдарламасы бар.

ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев оқытудың инновациялық

әдістерін енгізу және оқу үдерісіне заманауи технологияларды қолдану қажеттігін айтып, технологиялардың қарқынды дамуы жағдайында студенттерге еңбек нарығының талаптарына сәйкес келетін өзекті білім мен дағдыларды қамтамасыз ету үшін білім беру бағдарламаларының мазмұнын қайта қарау және жаңарту мәселесіне назар аудартты.

Ғылыми кеңесте сондай-ақ «Университеттегі инклюзивті ортаның жай-күйі мен даму перспективалары туралы» тақырыбында «Инклюзивті орта» ғылыми-практикалық орталығының директоры Ғайниә Тажина баяндамасын ұсынды.

Гүл БАЯНДИНА

Әл-Фараби трактаттарындағы «Тәрбие тұжырымдамасы»

Біз бүгінде жаңа интегралды-инновациялық қоғам құру жолына түстік. Бұл ХХІ ғасырда ғаламның жаңа толқыны – білім, ноосфера кезеңіне (7-ші формация) көшуі дегенді білдіреді. Яғни 7-ші формация – ізгілікті қоғамға көшу деген сөз. Адамзат баласының осы ізгі қоғам құруының алғышарты әлемдік заңғар тұлға – Әбу Насыр әл-Фараби трактаттарында сонау орта ғасырда-ақ терең тәпсірленген.

Ізгілік. Әл-Фараби «Ізгілік – адам жан дүниесінің тазалығы мен жүріс-тұрысының дұрыс болуы», «Ізгі қалада адамдар бір-біріне көмектесіп, бақытқа жету жолында бірігуі керек», «Ізгіліктің негізі – ақыл мен әділдікте» дей отырып, «Адамның ең жоғары жетістігі – ізгілікке тәрбиеленуі» деген тұжырым жасайды.

Бақыт. Ізгі қоғам құрылған жерде бақытқа жету оңай дейді. Бақытқа жеткізетін жол – ақыл, парасат деп көрсетеді. «Бақытқа жету үшін адам ақыл-парасат пен ізгілікті бойына сіңіруі қажет. Бұл қасиеттер тек дұрыс тәрбие арқылы қалыптасады» деп түйіндейді.

Ақыл-парасат. «Ақыл мен тәрбие бір-бірін толықтырады. Ақыл – білім береді, ал тәрбие – мінез-құлықты қалыптастырады». Оның еңбектеріндегі басты мақсат – адам баласын бақытқа жеткізетін ақылы толысқан, білімді, ізгі адамды тәрбиелеу. Ал ақыл-парасатты болудың жолы да дұрыс тәрбиеленуде жатыр деп есептейді.

Тәрбие (мораль). Әл-Фараби еңбектерінде тәрбие тек жеке тұлғаны емес, бүкіл қоғамды жетілдірудің негізі ретінде көрсетіледі. «Тәрбие адамның мінез-құлқын түзетіп, оның рухани жетілуіне ықпал етеді». Адамның бойындағы қайырымдылық, ізгілік, ақыл-парасат сияқты қасиеттер тек дұрыс тәрбие мен білім арқылы қалыптасады.

Тәрбиелеуші (кемел адам) тұлғасы. Ұлы педагог «Тәрбиенің негізін қалаушы – ұстаз» дей отырып, «Ұстаз – білім мен тәрбие беретін адам ғана емес, ол адамгершілік пен мінез-құлықтың да үлгісі болуы тиіс» деп, оның білімнің ғана емес, адамгершілік пен моральдың да жетекшісі болу керектігін баса нұсқайды. Ұстаздың өзі кемел адам болуы қажет деп, мұғалімнің рөлін аса биік бағалайды.

Сондай-ақ әл-Фараби адамның өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі жетілдіру қабілетін негізгі қасиеттердің бірі деп санайды. «Адам өз-өзіне тәрбиеші болуға ұмтылуы керек, себебі өзінің рухани күштерін жетілдіру – ең жоғары міндеттердің бірі», «Тәрбиелі адам қоғам үшін де пайдалы болады, өйткені ол әділетті және мейірімді болады», «Адам өз бойындағы кемшіліктерін түзету үшін өзін-өзі тәрбиелеуі керек» («Қайырым-

ды қала тұрғындарының көзқарастары») деп, өзін-өзі жетілдірудің қағидаттарын көрсетеді.

Демек, «Адам баласының ең жоғары мақсаты – кемелдікке жету». Олай болса, жеке тұлғаның өзін-өзі жетілдіруі арқылы қоғамның да кемелдікке жетуі мүмкін. Кемелдену үшін адам мынадай тәрбие кезеңдерінен өтеді: 1) Балалық шақ; 2) Жасөспірімдік уақыт; 3) Ересектік кезең. Осының екеуінде тәрбиені неғұрлым ерте бастағанды ұтымды санап, қатаң (өктем) және жұмсақ әдістерді пайдалануды ұсынады. Бұл арада «...Ұстаз тым қатал да болмауға тиіс, тым ырыққа да жығыла бермеуі керек, өйткені аса қаталдық шәкіртті өзінің ұстазына қарсы қояды, ал тым ырыққа көне беру оның қадірін кетіреді» деп, «алтын аралықты» ұстануына бағдар береді.

Сонымен әл-Фараби тәрбиені тек жеке тұлғаның ғана емес, қоғам гүлденуінің негізі деп қарастырады. Сондықтан өркениетке жету жолында білім-ғылым, ақыл-ой, даналық (хикма), бақыт (саадат), ізгілік (фадила), әділеттілік (адл), татулық пен ынтымақтық, қайырымдылық (хайр) сынды аксиологемалар қоғам өмірінің рухани құндылықтарын айқындаса, қайырымды қала, идеалды қоғам, идеалды ұстаз (басшы), бірлік идеологемалары адам баласын ортақ игілікке жеткізуді көздейтін терең идеялар жүйесін құрайды.

Жалпы, тәрбиенің тұжырымдамалық негіздері жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды қамтитыны белгілі. Ұлттық тәрбиенің бастауы да адамзаттық ақыл-ой көшінен керуен тартады. Ізгілікті дамыған қоғамда өмір сүреміз десек, мықты ұлттық идеология керек. Ал ұлттық идеологияның негізі әл-Фараби бабамыз негізін салған түркілік тәрбиеден бастау алары сөзсіз.

Сондықтан бүгінгі таңда «Түркілік тәрбие» антологиясының жазылуы да, «Біртұтас тәрбие» бағдарламасының қолға алынуы да білімді, адамзаттық құндылықтар мен заманауи игіліктерді игерген, ұлттық кодты бойына сіңірген ұрпақ тәрбиелеу жолындағы жұмыстарға жатады.

Қорыта келгенде, ұлы ойшыл, ғалым, философ, Екінші ұстаз атанған Әбу Насыр әл-Фараби еңбектерінде «Тәрбие кодексін» негізі қаланады. Білім алушының тұлғалық дамуындағы метакогнитивті дағдыларын қалыптастыру ғалым трактаттарынан бастау алады. Оның тәрбие туралы айтқан ойлары бүгінгі күні де өзекті. Демек, Фараби педагогикасының өміршеңдігі адамзаттық асыл мұраттарға негізделуінде жатыр.

Алтынай ТЫМБОЛ,
А.Байтұрсынұлы атындағы
Қазақ тіл білімі
кафедрасының доценті,
ф.ғ.д.

Биыл түркі мәдениетінің және әлемдік мәдени мұраның жауһары – Махмұд Қашқаридың «Диуани Лұғат ат-Түрк» атты сөздігінің 950 жылдығы. ЮНЕСКО шеңберінде 2024-25 жылдары аталып өтетін мерейтой тізіміне бұл еңбек те енген болатын. Париждегі ЮНЕСКО штаб-пәтерінде «Тілтанудағы әлем картасын құру: Диуани Лұғат ат-Түрктің 950 жылдығы» атты халықаралық конференция өтті.

«Диуани лұғат ат-түрк»

сөздігіне – 950 жыл

Конференцияның мақсаты – ХІ ғасырда жазылған Махмұд Қашқаридың іргелі еңбегінің маңызын айқындау оның өзектілігін таныту және өскелең ұрпаққа таныстырып, насихаттауда жаңа бастамалар ұсыну.

Халықаралық конференцияны Түркі мәдениеті және мұрасы қорының президенті Ақтоты Райымқұлова ашып, «Диуани Лұғат ат-Түрк» энциклопедиялық сөздігінің 950 жылдығын 2024-25 жылдары ЮНЕСКО шеңберінде мерекеленуінің маңызына тоқталды. Сондай-ақ туындының қазіргі заманда мәдениетаралық байланыстарды нығайтудағы тарихи маңызы мен рөлін атап өтті. Ақтоты Райымқұлова ХІ ғасырда өмір сүрген ұлы бабамыз Махмұд әл-Қашғаридың бұл еңбегін тек екі тілдік сөздік деп қана қабылдамай, түркілердің бай мәдениеті мен тарихын танытатын энциклопедия, түркілер дәстүрінің өміршеңдігін танытатын ұлы мұра ретіндегі қабылдау керектігін баса көрсетті. Сондай-ақ «Диуани Лұғат ат-Түрк» сөздігінің 950 жылдығын мерекелеудің маңызды оқиға болуымен қатар, қазіргі жаһандану кезеңіндегі түркі халықтарының рухани мұрасын сақтауға қатысты бастамаларды күшейтуге көмектесетін үндеу деп қабылдауға шақырды.

Африканың негізгі мәселелері және сыртқы байланыстар бойынша ЮНЕСКО бас директорының орынбасары Фирмин Эдуард Матоко «Диуани Лұғат ат-Түрктің» 950 жылдығына арналған конференцияның қатысушыларын құттықтап, сөздікке «түркілер үшін де, бүкіл адамзат үшін де зор маңызы бар мәдени мұра» деген баға берді.

Конференция Францияда аккредиттелген түркі мемлекеттері елшілері, ЮНЕСКО істері бойынша ұлттық комиссиялардың бас хатшылары және ЮНЕСКО жанындағы Түркі мемлекеттері тұрақты өкілдері, сондай-ақ баяндама жасаған Әзірбайжан, Қазақстан, Қырғызстан, Түркия, Өзбекстан, Түрікменстан, Мажарстан және басқа да мемлекеттерден келгені көрнекті ғалымдардың басын қосты.

Сонымен қатар іс-шарада Ыстамбұлдағы Али Эмири Эфендидің кітапханасында сақталған «Диуани Лұғат ат-Түрк» түпнұсқасының репликасы, туындының тарихи жолын және Махмұд әл-Қашғари өмірін суреттейтін ақпараттық стенділер ұсынылды.

Конференция барысында белгілі арабтанушы Зифа-Алуа Әуезова мен нидерландылық түркітанушы Роберт Эрмерс «Диуани Лұғат ат-Түрк» сөздігінің арабшадан орыс тіліне аударылған нұсқасының жаңа басылымымен таныстырды.

Мен конференциядағы Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің атынан қатысып, «Махмұд Қашқаридың «Диуани Лұғат ат-Түрк» еңбегінің метатілі» деген тақырыпта баяндама жасадым. Еңбек бүгінгі күні де өзектілігін жойған жоқ, ХІ ғасырда жазылған энциклопедиялық сөздік ХХІ ғасырда да зерттеу нысаны болатын құнды жәдігер екеніне тоқталдым. Конференция нәтижелі өтті, жасалған баяндамалар жинақ ретінде жарық көрді.

Баян ЖҰБАТОВА,
Таяу Шығыс және Оңтүстік
Азия кафедрасының
профессоры

2001 жылдың 1 қазанынан бастап Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті ЖОО-ға дейінгі білім беру факультеті (бұрынғы шетел азаматтарына арналған дайындық факультеті) шетелден келген қазақ жастарын оқытуды міндетіне алды.

Атамекенге оралған қазақ жастары

Содан бері факультетіміздегі білікті, тәжірибелі ұстаздардан 3000-нан астам қазақ жастары білім алды. Олар – Қытай, Моңғолия, Иран, Ауғанстан, Түркия, Германия, Франция, Ұлыбритания, Швеция, Сауд Арабиясы, Түрікменстан, Өзбекстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Ресей, Латвиядан атамекеніне келіп, ана тілінде білім нәрімен сусындады. Білім алған жастардың көпшілігі жоғары білімді, кәсіби маман ретінде атамекенінде қалып, қазіргі таңда еліміздің интеллектуалды әлеуетін арттыруға өз үлесін қосуда.

Түлектеріміз еліміздің түкпір-түкпірінде жоғары оқу орындарында және түрлі салада абыройлы жұмыс атқаруда. Солардың бірі «Қамшы» ақпарат порталының жетекшісі – Біләл Қуаныш. Бүгінде түркі халықтарына ортақ қамшы түрлерін шығарып, қазақтың ұлттық құндылығын заманауи форматта насихаттауда. Әдебиет зерттеушісі, қолжазба танушысы, текстолог – Нұржұма Елесбай. Ақын, журналист – Жақсылық Қазымұрат, әнші, композитор, қазақ эстрадасының жұлдызы – Ұшқын Жамалбек. Геофизик, инженер Кәпәу Ғалым. С.Сейфуллин атындағы музейдің ғылыми қызметкері – Алаш Тұрсынәлі. Алматы технологиялық университеті «Жастар шығармашылығы» орталығының көркемдік жетекшісі – Әкімбек Асқар. Әннес Бағдат – драматург, Марина Оқап – дарынды суретші, Ағзанбек Кәріменқанұлы – құрылыс инженері, энергетик, Арайбек Азатбекұлы – педагог, математика пәнінің мұғалімі. Заңәділ Жұлдыз – шет тілдерінің маманы, түрколог, аудармашы және т.б.

Шетелден тарихи Отанына білім алуға келген қазақ жастарын тәуелсіз Қазақстанның қазіргі жағдайына бейімдеп, сонымен қатар олардың атамекеніне деген сүйіспеншілік сезімін арттырып, еліміздің әлеуметтік-экономикалық, рухани-мәдени әлеуетін дамытуға өз үлестерін қосуға ұмтылдыру мақсатында ЖОО-ға дейінгі білім беру факультетінің ұстаздар ұжымы тәрбиелік, тәлімдік мәні зор іс-шараларды жиі өткізеді. Сондай-ақ мәдени-танымдық саяхат, кәсіби бағдарлық бейіндік сабақтармен қатар, түрлі тақырыптар аясында шығармашылық байқаулар, кездесулер өткізіп, ұйымдастырады және ту-

ған елге табан тіреген өнерлі жастардың шығармашылығын шыңдауға көп көңіл бөледі.

Факультетімізге білім алуға келетін қандастарымыздың дені әрі дарынды, әрі белсенді, білімді, парасатты, он саусағынан өнер тамған жастар болып келеді. Осындай жастардың арасында жас өнертапқыштар, қазақтың ақындық, жыршы-термеші өнерін меңгерген жастар және ағаштан, темірден түйін түйген шебер жігіттер, құрақ құрау, қазақы нақыштағы киім үлгілері мен оюлап кесте тігу сияқты тағы басқа түрлі өнерді игерген қыздар білім алуда. Факультетіміз сегіз қырлы, бір сырлы өнерлі жастарға қолдау көрсетіп, оларды ақпарат құралдары арқылы көпшілікке таныстырып, өнерін жетілдіре, шыңдай түсуіне мүмкіндік жасауда. Жыл сайын университетімізде дәстүрлі түрде өткізілетін «Студенттер көктемі» фестивалінде, «Фараби әлемі» атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференциясына қатысып, әрдайым жүлделі орынға ие болып келе жатқанын мақтаншыпен айтуға болады.

Бүгінгі факультет тыңдаушысы – ертеңгі студент, ал студент – болашақ маман екені анық. Білімге, ғылымға бар ықыласымен бет бұрған жастар міндетті түрде мақсатына жетеді деген сенімдемиз. Кез келген өркениетті ел өзінің әлеуметтік дамуында алдымен жастардың инновациялық идеяларын дамытуға, олардың шығармашылық қырлары мен ғылыми-ізденіс қабілеттерін қалыптастыруды басты міндет етіп қояды. Сондықтан атамекенге табан тіреген осындай өнерлі қандастарымызға қолдау көрсетіп, олардың қатарын көбейтіп, өз елінің азаматы атануға жағдай жасау, оларға дұрыс бағыт-бағдар бере отырып, факультетіміздің дайындық бөлімінде білім алып шығатын қазақ диаспора өкілдерінің әрі қарай Қазақстанның жоғары оқу орындарында білімін тереңдетіп жалғастыруға жол сілтеу біздің міндетіміз деп есептейміз.

Марат ӘМІРХАНОВ,
Айша БЕГАЛИЕВА,
жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінің аға оқытушылары

«Кореямен мәдени байланысты жалғастырғым келеді»

Биылғы тамыз айынан бастап Қазақстанның төрт магистранты Корея мектептерінде қызмет істеуге мүмкіндік алып, корей оқушыларына қазақ мәдениетінен хабар беріп, екі ел арасындағы достық байланыстарды нығайтуда.

ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі мен Корея Республикасының Кёнги провинциясының Білім басқармасы арасындағы меморандум аясында корей мектептерінде оқытушы ассистент ретінде жұмысқа тарту бағдарламасы іске қосылды. Оқытушы ассистенттерді іріктеуді Корея Республикасының Кёнги провинциясының Білім басқармасы жүзеге асырды. Іріктеуге барлығы 17 үміткер қатысты. Олардың ішінде

ҚазҰУ-дың «Аймақтану» мамандығының 2-курс магистранты Жәния Қожахметова да бар.

Қазір Жәния Кёнги провинциясындағы мектептердің бірінде «Қазақстан мәдениеті» сабағы бойынша корей оқушыларын қазақ халқының ұлттық дәстүрлері, музыкасы, өнері және салт-дәстүрімен таныстыруда. Сонымен қатар Кореядағы мигранттардың көбеюіне байланысты Жәния тек корей оқушыларына ғана емес, ТМД елдерінен келген балаларға да жаңа ортаға бейімделуге көмектесуде.

– Жәния, сіз Оңтүстік Корея мектебінде оқушыларға Қазақстан мәдениетін оқытудасыз. Бұл жобаға қалай іріктелдіңіз?

– Бұл жоба туралы Қиыр Шығыс кафедрасының меңгерушісі Ақерке Болатбекқызы корейтану бөлімінің барлық магистранттарына хабарлаған болатын. ҚазҰУ атынан іріктеуге екі магистрант қатыстық. Нәтижесінде іріктеуден мен өттім.

– Сабақта қандай тақырыптарды қамтисыз?

– Оқушыларды қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрі, музыкасы, өнері және жөн-жоралғыларымен таныстырамын. Домбыра, киіз үй, асық ойындары сияқты

ұлттық ерекшеліктерімізді баяндап, оқушыларды қызықтырып аламын. Олар әрдайым ерекше ықыласпен тыңдап, сұрақтар қояды.

– Корей оқушыларының қызығушылығы қандай?

– Оқушылар өте ынталы және жаңашылдыққа құмар. Оларды қазақ мәдениетінің дәстүрі мен тарихы ғана емес, Орталық Азия халықтарының ерекшеліктері де қызықтырады. Бұл өз кезегінде менің жұмысымның маңызды екенін терең сезінуге мүмкіндік береді.

дары Оңтүстік Кореяға ТМД елдерінен келген отбасылардың саны артып келеді. Олар жаңа тілдік орта мен қоғамға бейімделуде біршама қиындықтарды бастан өткереді. Мен оларға дос табуға, жаңа жүйеге үйренуге және өздерін еркін сезінуге көмектесемін. Мысалы, біз Орталық Азия халықтарының мәдениетін насихаттайтын шаралар ұйымдастырамыз. Асық ату, арқан тарту сияқты ойындар мен ұлттық тағамдар күндерін өткіземіз.

– Қазақстан мәдениетін насихаттаудың сіз үшін маңызы қандай?

– Бұл маған ерекше миссия жүктейді. Өз мәдениетіміздің қаншалықты бай екенін шетелде түсіну өзгеше әсер қалдырады. Бұл тәжірибе маған үлкен мақтанш сезімін сыйлайды. Сонымен қатар мәдениетаралық түсіністік пен достықты нығайтуға септігін тигізеді.

– Оңтүстік Корея мәдениетімен өзара ұқсастық байқалды ма?

– Әрине. Ең бастысы – қазақ пен корей мәдениеттеріндегі үлкендерді құрметтеу дәстүрі. Бұл біздің халықтарымыздың ортақ құндылығын көрсетеді және менің бейімделуімді жеңілдетті.

– Болашақ жоспарларыңыз қандай?

ерекше: бастауыш мектепте шығармашылық пен ойынға басымдық берілсе, орта және жоғары мектептерде білім күрделене түседі. Мұнда оқу құралдарының әртүрлілігі, мультимедиялық технологиялар және интерактивті материалдар кеңінен қолданылады. Мен осы әдістерді өз сабақтарыма бейімдеп, қолдануға тырысамын.

– ТМД елдерінен келген балалармен де жұмыс істейтініңізді білдік. Бұл қаншалықты маңызды?

– Иә, бұл да жұмысымның маңызды бөлігі. Соңғы жыл-

– Мен Қазақстан мен Корея арасындағы мәдени алмасуды жалғастырып, осы байланыстарды тереңдете түсуді қалаймын. Осы мүмкіндікті берген ҚазҰУ-дың Қиыр Шығыс кафедрасына алғысым шексіз. Бұл жобаға қатысуыма қолдау көрсеткен Ақерке Болатбекқызына да ризашылығымды білдіремін.

– Әңгімеңізге рақмет. Жұмысыңызда сәттілік тілейміз!

Жанар ЖАХАНОВА,
шығыстану факультеті корейтану бөлімінің меңгерушісі

МАД «Невада-Семей» –

35 лет

2024 год в Казахстане проходит под эгидой 35-летия Международного антиядерного движения «Невада-Семипалатинск». В этом году в октябре исполнилось 35 лет со дня последнего ядерного взрыва, произведенного в Советском Союзе на крупнейшем на планете Семипалатинском испытательном полигоне. За 40 лет на нем прогремело 468 ядерных взрывов.

«Замолчал» полигон благодаря активным действиям Международного антиядерного движения «Невада-Семипалатинск», созданного 28 февраля 1989 года, уже в первые недели принявшего в свои ряды более двух миллионов активных участников из Казахстана, России и других республик во имя мира и безопасности. Благодаря МАД «Невада-Семей» замолчали еще четыре крупных полигона мира: в США, Китае, Франции, Англии.

На факультете философии и политологии КазНУ в рамках празднования 35-летия МАД «Невада-Семей» состоялась встреча ветеранов и участников МАД со студентами и магистрантами университета. Каждый из них поделился с обучающимися историей народного движения. Вице-президент МАД Жандаулетов Валерий Айтмукашевич, известный казахстанский журналист, поделился воспоминаниями, как проходили мирные марши и как со всей страны, будь то тетрадный лист и ватман, собирались подписи в под-

держку прекращения ядерных испытаний на Семипалатинском ядерном полигоне. Прус Людмила Николаевна, ученый секретарь и одна из первых участниц МАД, рассказала о роли молодежи в развитии инициативы и отметила, что именно с казахстанцев началось движение, в последствии ставшее интернациональным. Мауль Татьяна Александровна, активист МАД, раскрыла вклад знаменитого ученого биофизика с мировым именем из КазНУ Инюшина Виктора Михайловича в антиядерное движение, а также призвала студентов проводить комплексные исследования и мероприятия, адресованные пострадавшим от ядерных испытаний.

Сотрудники КазНУ им. Аль-Фараби также отметили вклад своих коллег в развитие МАД. Декан факультета философии и политологии Мейрбаев Б.Б. особо отметил, что идейный вдохновитель и лидер МАД «Невада-Семей», известный

писатель, поэт, общественный деятель Сулейменов Олжас Омарович, был выпускником КазНУ. Профессор Кабакова М.П. вспоминала близкую коллегу и советника президента МАД – психолога Басыбекову Куляш Есиркегановну и заметила, что многие преподаватели университета того времени активно

участвовали в движении, поддерживали инициативы.

Также ветераны антиядерного движения поделились своим видением с обучающимися: текущие достижения МАД – это результат смелости и активной гражданской позиции миллионов людей, но он требует поддержки и сегодня. Семипалатинский полигон был официально закрыт, но некоторые полигоны только «спят» – их работа может продолжиться в любой момент. Именно поэтому нынешнему и последующим поколениям следует помнить об опасности ядерных испытаний и об идеях МАД, которое выступило против них. И именно поэтому Жандаулетов В.А., Прус Л.Н. и Мауль Т.А. передали эстафету молодежи – ядерные полигоны должны молчать во благо человечества!

Майра КАБАКОВА,
профессор кафедры общей и
прикладной психологии,
Кундыз МУСА,
докторант 2-го курса

развития. Он имеет просторный кампус, сравнимый с кампусом любого другого университета СНГ, отличные ППС и специальности, отвечающие национальным и современным потребностям.

Я также хотел бы искренне поздравить и факультет востоковедения, который отмечает свое 35-летие. Хотя у меня всего 10 лет опыта работы на факультете востоковедения, я высоко ценю 35-летние достижения нашего факультета. Он является лучшим научно-образовательным центром в области востоковедения в Казахстане, на четырех кафедрах осуществляется обучение 8 восточным языкам (арабский, персидский, корейский, китайский, турецкий и др.), а также студенты получают знание в сфере истории, культуры, литературы и т.д. Перед выпуском студенты приобретают международный опыт посредством программ академической мобильности, языковой практики и двойных дипломов в изучаемых странах, получают глубокие знания и понимание языка, истории и культуры страны.

Я испытываю огромную гордость за работу в факультете востоковедения, лучшего университета Казахстана с 90-летней историей. В Корее есть такая поговорка, что «башня, построенная тяжелым трудом, не рухнет так просто». Я уверен, что академический и образовательный потенциал, накопленный за длительный период времени, станет важной питательной средой для превращения Farabi University в лучший университет в мире.

Бёнг Джо ЛИ,
пригл. проф. кафедры
Дальнего Востока
факультета востоковедения

15 января 2024 года исполнилось 90 лет КазНУ им. Аль-Фараби. В 1937 году был основан гуманитарный факультет – филологический, один из старейших факультетов КазНУ.

Столетний юбилей выдающегося филолога

Во время становления университета в 1930-40-х годах с КазГУ им. С.М. Кирова была связана педагогическая деятельность таких замечательных учёных того времени, как Ауэзов М.О., Тажибаев Т.Т., Бекмаханов Е.Б.

и др. Академик, классик казахской литературы М.О. Ауэзов, проработал на филологическом факультете около 30-ти лет. Мухтар Омарханович был близко знаком с Гайсой и Гафурой Сармурзиных. Мухтар Омарханович сыграл огромную роль в жизни старшей дочери семьи Сармурзиных – Масуры Гайсиевны. Первая дочь у Сармурзиных родилась 4 июля 1924 года в Абаевском районе Семипалатинской области, в многодетной семье. Её назвали Масурой.

В 2024 году, исполнилось 100 лет со дня рождения Масуры Гайсиевны Сармурзиной. Её отец Гайса Сармурзин много лет проработал журналистом, а её мать Гафура Сармурзина была ода-рённой личностью, ещё в дореволюционное время имела гимназическое и музыкальное образование, прекрасно владела арабским языком и письменностью. После рождения старшей дочери Масуры она всю жизнь была домохозяйкой, так как в их семье родилось 13 детей. В семье живо предание, что по этому случаю М.О. Ауэзов сказал: «Верю, что жизнь вашей старшей дочери Масуры, как и всех женщин Востока, будет светлой и радостной, не похожей на судьбу их матерей и бабушек...».

В 1946-ом году Масура Гайсиевна закончила историко-филологический факультет КазГУ им. С.М. Кирова. В 1949-ом году после окончания аспирантуры защитила кандидатскую диссертацию по теме «Метод социалистического реализма в творчестве Г. Мустафина». Научным руководителем и духовным наставником Масуры Гайсиевны был выдающийся писатель, классик казахской советской литературы, профессор Мухтар Омарханович Ауэзов. В 1951-ом году ей было присвоено звание доцента. С 1950-го по 1961-ый гг. Масура Гайсиевна была заведующей кафедрой казахской литературы КазГУ им. С.М. Кирова. Преподавала в университете казахскую литературу на филологическом факультете. С 1962-го по 1968-ой гг. она была назначена ректором КазЖенПИ. С 1968-го по 2000-ый гг. плодотворно работала на кафедре казахской литературы филологического факультета КазГУ им. С.М. Кирова. С 1971-го по 1973-ий гг. была избрана деканом филологического факультета. В 2000-ом году ушла на заслуженный отдых. В 2004-ом году филологический факультет КазНУ широко отпраздновал 80-летний юбилей Масуры Гайсиевны. Много тёплых слов было сказано ей от всего коллектива филологического факультета.

Многие известные учёные вспоминали о заслугах М.Г. Сармурзиной. Одно из главных событий семьи Сармурзиных – удочерение кубинской девушки Арины Суарес из кубинского городка Абреус. Арина, будучи взрослой девушкой, работала учителем в местной школе городка Абреус. Узнав из газет о большой и дружной семье из Казахстана, Арина написала письмо, в котором очень просила аксакала Гайсу удочерить её, что аксакал Гайса сделал с огромным удовольствием. И так в дружной и интернациональной семье Сармурзиных появилась еще одна дочь.

Масура Гайсиевна опубликовала ряд научных трудов, посвящённых изучению творчества писателей Казахстана (М.О. Ауэзову, Г. Мустафину и др.). В своё время она много путешествовала по всему миру, в составе делегаций принимала активное участие в научных конференциях.

Жанар МУСУЛЬМАНОВА,
библиотекарь-менеджер
Библиотеки Фараби

Я испытываю огромную гордость

КазНУ имени Аль-Фараби, впервые открывшийся в 1934 году, в этом году отмечает свое 90-летие, а факультет востоковедения также отмечает свое 35-летие. Как один из преподавателей, работающих в этом университете на протяжении последних 10 лет, я также хотел бы искренне поздравить университет имени Аль-Фараби с 90-летием и 35-летием создания факультета востоковедения.

90 лет – это не короткий срок, это большой срок. Университет пережил советский период и сейчас переживает новую эпоху в независимом Казахстане, где добился выдающихся достижений. КазНУ признан другими как один из лучших университетов не только Центральной Азии, но и СНГ. В частности, за последние 10 лет университет стремился к новым инновациям и развитию, и в результате рейтинг университета поднялся на международном рынке образования и был признан конкурентоспособным вузом. Я также испытываю огромную гордость за работу в КазНУ, который признан среди лучших университетов.

Символом КазНУ им. Аль-Фараби, как видно из названия университета, является великий учёный Востока Абу Наср аль-Фараби. Работая на протяжении IX и X веков, он прожил жизнь ученого до такой степени, что его признали даже в средневековой Европе, а его жизнь и около 200 исследовательских ра-

бот, которые он оставил после себя, используются в качестве предметов исследований и превосходных академических материалов нынешним поколением ученых в научном круге. Неслучайно в октябре 1991 года, накануне обретения независимости, ведущий университет Казахстана был назван в честь этого великого учёного. За 90 лет университет добился замечательного

Первый казахский историк-медиевист

В юбилейный для моей альма-матер – Казахскому национальному университету им. Аль-Фараби год – 90-летию со дня основания мне хотелось бы рассказать в первую очередь для студентов, магистрантов исторического факультета КазНУ, для широкой общественности об известном ученом, первом казахском историке-медиевисте, чья жизнь и деятельность более полувека связана с также родным для него университетом – Калкамане Турсуновиче Жумагулове.

С Калкаманом Турсуновичем я познакомилась в мае далекого уже 1987 года, когда с однокурсницей пришли на исторический факультет КазГУ им. С.Кирова узнать о возможностях для поступления. Нас радушно встретил декан факультета, молодой ученый К.Т. Жумагулов, ему было всего 39 лет. Мы получили совет обязательно подавать документы на исторический факультет. Нас такой прием очень воодушевил. В те годы престиж исторического факультета был чрезвычайно высок, пожалуй, даже выше, чем юридического факультета, что объясняется политическими реалиями того времени. Выпускники факультета работали в партийных органах, определяли идеологию страны.

В год моего поступления в КазГУ – 1987 год, обстановка в республике, как и во всем СССР была еще напряженной, буквально полгода назад прошли Декабрьские события 1986 года, шла «перестройка». Приоритет к зачислению был отдан абитуриентам с льготами: парням, отслужившим в рядах советской армии, воевавшим в рядах ограниченного контингента в ДРА, ликвидаторам Чернобыльской АЭС, да и просто лицам, имевшим большой стаж партийной работы в рядах КПСС, получивших при этом минимальные оценки по экзаменам. Но в «перестроечный» год впервые в истории университета и исторического факультета КазГУ был объявлен дополнительный набор. Университет не хотел терять молодые кадры, с высокими оценками сдавших вступительные экзамены.

«Доп. набор» студентов отправился на традиционные сельхозработы – «сельхозку» собирать табак в Алма-атинскую область. Первый набор студентов собирал картошку в Кустанайской области. По окончании

«сельхозки» я и трое моих одногруппников из доп. набора по приказу оказались в другой группе; наша четверка зашла к декану, с просьбой учиться с новыми друзьями в одной группе. Калкаман Турсунович очень мягко объяснил, что приказ уже утвержден, но мы не должны переживать, мы будем все вместе на лекциях, только семинары будут раздельно, но зато мы обретем новых друзей. Так и вышло! По прошествии 37 лет помним и вспоминаем наш визит со смехом и благодарностью за внимание и понимание нашего декана. Этот эпизод характеризует Калкамана Турсуновича как очень мудрого эмпатичного человека.

Первый важный предмет, который нам читал Калкаман Турсунович был курс «Введение в специальность». Этот курс вложил в нас понимание того, что такое история, познакомил со своей будущей специальностью. Все 80 человек слушали затаив дыхание в 402 аудитории звучный мощный баритон К. Т. Жумагулова. Все годы пятилетней учебы студенты с особым пиететом относились к Калкаману Турсуновичу, его авторитет был тогда, как и сейчас очень высок в студенческой среде.

Именно К.Т.Жумагулов возглавлял Диссертационный совет, в год моей защиты кандидатской диссертации, для меня это было очень символично и важно. После защиты именно Калкаман Турсунович настоятельно рекомендовал меня на должность

зам. декана по научной работе, ученого секретаря исторического факультета. В 2019 году на конференции ESCAS в Великобритании Калкаман Турсунович в кулуарах конференции с гордостью представлял меня своим именитым зарубежным коллегам как свою талантливую ученицу. Для моих одногруппников и всех выпускников К.Т. Жумагулов – легенда, символ исторического факультета, понимая это, в день выпускника КазНУ Калкаман Турсунович старается всегда быть на факультете, приветствуя многочисленных выпускников исторического факультета, пришедших в альма-матер за воспоминаниями о юности, годах, проведенных в аудиториях факультета.

Калкаман Турсунович Жумагулов – корифей казахстанской исторической науки, внесший огромный вклад в развитие всемирной и отечественной истории, обладатель многочисленных регалий как ученый, и как наставник молодежи, подготовивший большое число специалистов-историков. Мне хотелось раскрыть его с другого ракурса, чтобы студенты, которым он сейчас читает лекции, понимали, что он – настоящая Глыба – и в науке и как человек! Потому что студентам интересно знать о выдающемся ученом его другие, человеческие грани.

Сауле УДЕРБАЕВА,
к.и.н., ст. препод.
кафедры истории
Казахстана

В текущем году исполнилось 70 лет видному ученому, экономисту-кибернетику и педагогу, директору Центра международных прикладных исследований и профессору кафедры международных отношений и мировой экономики КазНУ им. Аль-Фараби, заслуженному деятелю Казахстана, почетному академику НАН РК, академику Национальной академии естественных наук, лауреату Госпремий имени К.И. Сатпаева, Ч.Ч. Валиханова и академика А.И. Бараева, доктору экономических наук, профессору, общественному деятелю Жаппару Жуман.

В авангарде образования и научных достижениях

Профессор Жаппар Жуман на посту ректора Алматинского экономического университета и Евразийского технологического университета много сил и энергии отдавал подготовке достойной смены экономистов по различным экономическим специальностям. Как руководитель и организатор сумел исключительно быстро сориентироваться в новых социально-экономических условиях, проявив себя современным менеджером высокого класса. Он прошел большую научную школу в Киеве под руководством выдающихся ученых, академиков и профессоров В.М.Глушкова, В.С.Михалевича, И.В.Сергиенко, И.В. Скурихина, Б.Н.Пшеничного, А.А.Бакаева, Н.З.Шора, Ю.С.Архангельского, И.Н.Ляшенко, А.Н.Ястремского, Ф.И.Андона, Е.М.Лаврищевой, В.Л.Ревенко, Г.Н.Юна и других. Со многими из них он и сейчас поддерживает тесные научные контакты. Творческие связи поддерживаются также с учеными Москвы, Санкт-Петербурга, Минска, Ташкента, Австрии, ИЭ НАН Украины, Немецкой академией менеджмента в г.Целле, ЦЭМИ и ИЭ РАН, Университетами Ходжатеппе и Гази Турецкой Республики, Рединского университета (Великобритания).

Профессор Ж. Жуман является крупным специалистом в области разработки экономико-математических моделей и методов оптимального планирования и внедрения их в экономику, а также по созданию новых информационных технологий. Он внес весомый вклад в фундаментальную аграрную науку. В 2005 году за лучшую научную работу в области аграрной науки «Модельная оценка развития аграрной системы Республики в рыночных

условиях» присуждена Государственная премия Министерства сельского хозяйства РК имени А.И.Бараева. Активная научная деятельность заложила основу для создания крупной научной школы по проблемам экономики и экономической кибернетики в республике. Под научным руководством профессора Жаппара Жуман защищены 7 докторских, 22 кандидатских, 3 PhD и 86 магистерских диссертаций по экономическим специальностям. Многие его диссертанты ныне являются известными экономистами: ученые, педагоги и руководители крупных предприятий. Под руководством профессора Жаппара Жуман в 2024 году при факультете международных отношений КазНУ им. Аль-Фараби был открыт Центр Международных прикладных исследований, где будут исследованы и изучены научные вопросы о новых современных трендах мировой и национальной экономики и достижения образовательных программ в данном направлении.

В 2017 году за заслуги в области гуманитарных наук «Системный анализ социально-экономического развития Республики Казахстан» награжден Государственной премией имени Ч.Ч. Валиханова Министерства науки и высшего образования РК и Национальной академии наук РК.

Жаппар Жуман обладатель государственной

научной стипендии Министерства науки и высшего образования РК для ученых и специалистов, внесших особый вклад в развитие науки и техники в области гуманитарных наук. За значительный вклад в обогащение теории и практики экономической науки присуждена премия Евразийской международной экономической академии и Ассоциации экономистов Казахстана, а также награждены нагрудными знаками Абылай-хана и Аль-Фараби Академии естественных наук РК за заслуги в развитии науки.

За значительный вклад в социально-экономическое и культурное развитие Казахстана, активность в общественных делах перед государством и огромный труд в сфере образования и науки приказами Президента РК Жаппар Жуман удостоен почетного звания «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері», награжден орденами «Құрмет» и «Ахмет Байтұрсынұлы», награжден государственной медалью «Ерен еңбегі үшін», а также награжден медалями «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне – 10 жыл», «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне – 25 жыл», «Астанаға – 20 жыл» и «Қазақстан Конституциясына – 25 жыл». За достижения в деле образования и воспитания подрастающего поколения награжден медалью Правительства РК «Еңбек ардагері».

Жулдуз САЙРАМБАЕВА,
к.ю.н., профессор
декан факультета
международных
отношений
Карлыгаш МУХТАРОВА,
д.э.н., профессор
кафедры
Международные
отношения и мировая
экономика

ҚазҰУ-дың 90 жылдығы жоғары деңгейде өтті

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
Эл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті

Эл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің
Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар
департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН,
Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

- 050040, Алматы қ., Эл-Фараби даңғылы, 71,
ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме.
Байланыс телефоны: 377-33-30,
ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай:
kaznugazeta@gmail.com
- Газет редакцияның компьютер
орталығында теріліп, беттелді.
«Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Қайыржан ТӨРЕЖАН

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 3000

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі
редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды,
үш компьютерлік беттен асатын материалдар
қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала
көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.